

**Vysokoškolská učebnica Dejiny
strednej Európy (15. - 20. storočie)**

- **Názov projektu:**

- *Vysokoškolská učebnica Dejiny strednej Európy (15. - 20. storočie)*

- **Číslo a názov projektu:** *KEGA 059UK-4/2020*

- **Trvanie projektu:** *01/2020 - 12/2022*

- **Riešiteľský kolektív:**

- Vedúci projektu:

doc. Mgr. Pavol Matula, PhD.

- **Riešitelia:**

Doc. PhDr. Miroslav Kamenický, CSc.

PhDr. Bocková Anna, PhD.

PhDr. Mária Tonková, CSc.

Mgr. Ivana Dendys

Mgr. Ivan Stodola

Mgr. Eva Baumann

• Ciele projektu:

- *Základným cieľom bude vytvorenie učebnice Dejiny strednej Európy (15. - 20. storočie). Riešiteľský kolektív plánuje pripraviť vysokoškolský učebný text pozostávajúci z troch hlavných celkov rozdelených chronologicky: I. Novovek, II. 19. storočie a III. 20. storočie. Predchádzať im bude úvod, v ktorom autori definujú obsah pojmu stredná Európa. Zároveň rozoberú špecifiká odlišujúce tento makroregión od západnej a východnej Európy, resp. čo sú jeho integrujúce prvky, ktoré ho vymedzujú ako osobitý celok. Syntéza sa bude sústreďovať na dejiny územia bývalej habsburskej monarchie, poľsko-litovskej únie a nemeckých štátov, no tiež sa dotkne mocností akými bolo Rusko či Osmanská ríša v prípadoch, keď bezprostredne zasahovali do diania v regióne a ovplyvňovali jeho ďalší vývoj. Kolektív má ambíciu spracovať nielen politické dejiny makroregiónu v sledovanom období, ale tiež jeho ekonomicky, sociálny, vedecko-technický a kultúrny vývoj, ktorého súčasťou bude aj primerané zastúpenie dejín každodennosti. Učebný text sa zameria na charakteristické atribúty a procesy spoločné pre celé územie či jeho prevažujúcu väčšinu, no tiež poukáže na zvláštnosti a odlišnosti od celkového trendu v jednotlivých krajinách či oblastiach. Ako súčasťou publikácie sa počíta i s CD, na ktorom bude databáza historických dokumentov dotýkajúcich sa dejín strednej Európy v sledovanom období.*

- **Výsledky za celé obdobie riešenia projektu:**

- Boli pripravené dve učebnice pre vysokoškolských študentov, venujúce sa stredoeurópskym dejinám, teda oblasti, ktorá je síce dlhodobo súčasťou výučby viacerých odborov na slovenských univerzitách, no dosiaľ k nej chýbali plnohodnotné učebné texty.
- V rámci projektu riešitelia mimo spomenutých učebníc vydali a publikovali jednu monografiu a 12 vedeckých a odborných štúdií a článkov doma i v zahraničí i registrovaných v indexovaných databázach.
- Okrem toho zorganizovali jeden odborný seminár a vystúpili s 13 prednáškami na domácich a zahraničných konferenciách a podujatiach.

• Výber najdôležitejších výstupov projektu:

- ACB MATULA, Pavol - KAMENICKÝ, Miroslav - TONKOVÁ, Mária - BOCKOVÁ, Anna: Dejiny strednej Európy (15.- 20. storočie). Vydavateľstvo UK Bratislava, 2023.
- ACB MATULA, Pavol: Stredná Európa na prelome 18. a 19. storočia. Vydavateľstvo UK Bratislava, 2021.
- AAA MATULA, Pavol: Oravský Mníchov. Krakov, 2021
- ADF BOCKOVÁ, Anna: Pamäť miest stredoeurópskeho regiónu (neformálna výučba histórie v teréne). In: Verbum historiae, roč. 9, č. 1, 2021, s. 53-65.
- ADFBAUMANN, Eva: Hra vo výučbe – výučba hrou (ukážka možnosti využitia spoločenskej hry pri výučbe dejín Strednej Európy na príklade z praxe). In: Verbum Historiae, roč. 8, 2020, č. 2
- V3 (ADN) MATULA, Pavol: Jubilejná Výstava východu ČSR v roku 1938. In: Kultúrne dejiny, roč. 13, č. 1, s. 45-61. SCOPUS

- ADE MATULA, Pavol: Polsko-słowackie spory graniczne w pierwszej połowie XX wieku. Kwestia interpretacji i percepcji. In: Facta Ficta. Journal of Narrative, Theory & Media 1/2021, s. 177-188.
- AFB KAMENICKÝ, Miroslav: Príspevok o cestopisoch z 18. storočia informujúcich o stredoslovenskej banskej oblasti. In: Argenti fodina : zborník prednášok 2020. Banská Štiavnica : Slovenské banské múzeum, 2021.
- AFD KAMENICKÝ, Miroslav: Príspevok k histórii stretnutia banských a hutníckych odborníkov v Sklených Tepliciach v roku 1786. In: Vedecká komunikácia 1500 - 1800 : zborník príspevkov z vedeckej konferencie : 3. - Žilina : Žilinská univerzita, Fakulta humanitných vied, Katedra mediamatiky a kultúrneho dedičstva, 2020, s. 133-143.
- AEDMATULA, Pavol: Československo-poľský hraničný spor 1918-1920 a americkí krajanovia. 2020 Košice : ISBN 978-80-973219-4-9
- ADF STODOLA, Ivan: Kornel Stodola a zánik habsburskej monarchie. In: Verbum historiae, roč. 9, č. 1, 2021, s. 7-29.
- ADF STODOLA, Ivan: Kornel Stodola pri budovaní základov Československej republiky (1918 – 1920). In: Verbum historiae, roč. 9, č. 1, 2021, s. 41-67.

Závěrečná oponentúra

- **Termín:**

- 23. január 2023 sa o 13:00 na Pedagogickej fakulte UK, Račianskej 59 v Bratislave, miestnosti č. R-125

- **Predseda komisie:**

- doc. PaedDr. Ján Gunčaga, PhD., prodekan pre vedu a doktorandské štúdium, Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

- **Členovia komisie:**

- 1. PhDr. Michal Bada, PhD., Historický ústav SAV, Bratislava, oponent
- 2. PhDr. Ľubica Kázmerová, CSc., Historický ústav SAV, Bratislava, oponent
- 3. doc. PhDr. Zuzana Lopatková, PhD., Katedra histórie, Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, člen
- 4. doc. Mgr. Ľuboš Kačírek, PhD., Katedra archívniectva a muzeológie Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, člen

Závěrečná oponentúra

- **Hodnotenie oponentskej rady k splneniu cieľov a úloh:**

- Ciele projektu sformulované v podanom projekte boli pomerne náročné a do veľkej miery priekopnícke. Vyžadovali pripraviť rozsiahlu syntézu pre potreby vysokoškolského vzdelávania, ktorá je na Slovensku prvá svojho druhu a nemá žiadnych starších predchodcov, ako tomu býva u iných tém učebných textov historických a príbuzných odborov. Kolektív riešiteľov dokonca pripravil nielen učebnicu, ktorá bola hlavným cieľom celého projektu, t. j. Dejiny strednej Európy (15. – 20. storočie), ale i ďalšiu, čo sa podrobnejšie zaoberá kľúčovým štvrtstoročím, ktorého udalosti a idey nás ovplyvňujú dodnes, teda obdobiu, keď stredoeurópsky makroregión prechádzal do moderného éry na prelome 18. a 19. storočia. Bola tiež vydaná zahraničná monografia, ktorá analyzuje vzťahy piatich stredoeurópskych národov (Slováci, Česi, Poliaci, Maďari a Nemci) v prvej polovici 20. storočia na pozadí turbulentných udalostí spojených s posúvaním hraníc. Riešitelia taktiež publikovali k téme stredoeurópskych dejín a inovácie didaktických metód a postupov viacero štúdií a článkov doma, v zahraničí aj v indexovaných periodikách. So svojimi poznatkami ďalej oboznamovali domácu a zahraničnú odbornú i laickú verejnosť prednáškami na konferenciách a podujatiach. V súvislosti s uvedeným konštatujeme, že projekt splnil ciele excelentne (s dosiahnutím celospoločenských prínosov).